

**Glosarja najpogostejših terminov v hrvaških in slovenskih
učbenikih za harmonijo in kontrapunkt
(sestavila: Jelena Panić Grazio)**

Oznake za uporabljeno literaturo v glosarjih:¹

JO, K (Janez Osredkar, Kontrapunkt)

JO, H I (Janez Osredkar, Harmonija I)

JO, H II (Janez Osredkar, Harmonija II)

TP, NoO (Tihomir Petrović, Nauk o oblicima)

TP, NoK (Tihomir Petrović, Nauk o kontrapunktu)

TP, NoH (Tihomir Petrović, Nauk o harmoniji)

TP, OTG (Tihomir Petrović, Osnove teorije glazbe)

FL, K (Franjo Lučić, Kontrapunkt)

ND, H (Natko Devčić, Harmonija)

PM, TG (Pavel Mihelčić, Teorija glasbe)

---

¹ Če se oznaka za literaturo pri terminu ne pojavi, potem to pomeni, da sem definicijo sama izoblikovala na osnovi večih virov ali v dogovoru s prof. T. Petrovićem.

**GLOSAR NAJPOGOSTEJŠIH TERMOV V
HRVAŠKIH IN SLOVENSKIH UČBENIKIH
ZA HARMONIJO**

HRVAŠKI JEZIK	SLOVENSKI JEZIK
<p>akordička figuracija</p> <p>Pomak akordičkih tonova unutar iste funkcije u jednom glasu, dok preostali tonovi akorda ostaju ležati.</p> <p>vidi također: akordna figuracija</p>	<p>figuracija</p> <p>Gibanje z akordičnimi toni le v enem glasu znotraj iste funkcije. (JO, H I: 52)</p>
<p>akordna figuracija (vidi: akordička figuracija)</p>	<p>figuracija</p>
<p>akordna septima (vidi: septima kao akordni ton)</p>	<p>harmonična septima</p>
<p>alteracija</p> <p>Kromatska promijena određenog ljestvičnog stupnja. Alterirani tonovi mogu biti neakordni (prohodni, izmjenični ili zaostajalični) i njihovim se nastupom ne mijenja harmonijska funkcija dijatonskog akorda u čijem se sklopu javlja. Postane li alteriran ton akordni ton, takav se akord naziva alteriranim akordom. (TP, NoH: 78)</p>	<p>alteracija</p> <p>Kromatično zvišanje ali znižanje tona neke lestvične stopnje. Alteriramo lahko le ton neke stopnje, ki s tonom sosednje sestavlja razdaljo velike sekunde. (JO, H II: 11)</p>
<p>alterirani akord dijatonskog tipa</p> <p>Akord koji je alteriran u jednom tonalitetu, dok je u drugom tonalitetu dijatonski akord. (TP, NoH: 81)</p>	<p>alterirani akord diatoničnega tipa</p> <p>Akord ki ga po kvaliteti poznamo že iz diatonike. To je lahko durov, molov, zmanjššan ali zvečan trozvok ter četverozvok. (JO, H II: 28)</p>
<p>alterirani akord kromatskog tipa</p> <p>Akord koji ni u jednoj dijatonskoj ljestvici ne postoji kao ljestvični akord. Nekise enharmonijskom zamjenom mogu protumačiti kao dijatonski akordi, dok drugi ni na koji način ne mogu postati dijatonski akordi. (TP, NoH: 81)</p>	<p>alterirani akord kromatičnega tipa</p> <p>Akord, ki v svoji pisani obliki ne ustreza nobenemu diatoničnemu akordu. Nekateri izmed akordov tega tipa lahko pretolmačimo in bomo sicer dobili znano teoretično podobo (npr. dis-f-a-c v es-f-a-c), nekatere pa ne bomo ne teoretično, ne slišno razpoznali. (JO, H II: 28)</p>

<p>anticipacija</p> <p>Neakordni ton koji nastupom u nenaglašen dio dobe najavljuje svoj nastup na sljedeći naglašen dio. (TP, NoH: 27)</p> <p>Prijevreteni nastup na nenaglašenoj dobi, jednoga ili više tonova nekog akorda, koji se u cjelini pojavljuje tek na sljedećoj naglašenoj dobi. Ti tonovi najčešće dolaze u disonantne odnose s akordičkim tonovima akorda, s kojima istodobno zvuče, ali se disonantni intervali ne tretiraju kao pri rješavanju disonantnih akorda ili zaostajalica. (ND, H: 361)</p>	<p>anticipacija</p> <p>Ton, ki je ritmično krajší od dobe, izhodišni ton zapusti postopno bodisi navzgor ali navzdol, sledi pa mu ponovitev istega tona v naslednjem akordu. (JO, H I: 58)</p> <p>Nepoudarjeni harmonično tuji toni, ki se pojavljajo pred pravim nastopom harmoničnega tona v naslednjem funkcijsko drugem akordu. Ritmično so to kratki toni, vsekakor krajší od dobe. Oba oklepajoča tona sta daljša. (JO, H II: 129)</p>
<p>antiparalele (vidi: protupomačne paralele)</p>	<p>antiparalele</p>
<p>appoggiatura</p> <p>Ton koji se ponaša poput zaostajalice, ali nije pripravljen, tj. nije zaostao iz prethodnog akorda. (TP, NoH: 27)</p> <p>Neakordički ton koji se pojavljuje na naglašenoj dobi i nalazi se sekundu više ili niže od akordičkog tona u koji se nenaglašenoj dobi rješava ali – za razliku od zaostajalice – nastupa bez priprave, te može uslijediti postepenim pomakom ili skokom. (ND, H: 349)</p>	<p>appoggiatura</p> <p>Posebna oblika nepripravljenega zadržka. Od prehajalnih, menjalnih in prostih zadržkov se loči po dolžini tona, ki stoji pred njo. Le-ta mora biti krajší od appoggiature in praviloma tudi od tona, ki stoji pred njim. (JO, H II: 116)</p>
<p>autentična kadenca (grč. authentikos – izvorni)</p> <p>Kadenca koju čine dominantni i tonički akordi. (ND, H: 31)</p>	<p>avtentična zveza</p> <p>Zveza dveh akordov, pri kateri sta osnovna tona med seboj oddaljena za kvarto navzgor ali kvinto navzdol. Najbolj značilna avtentična zveza je zveza akordov dominantna - tonika. (JO, H I: 98)</p>

<p>četveroglasni stavak</p> <p>Stavak koji se od 17. stoljeća nadalje uzima kao najčešća i opća osnova višeglasne glazbe te se stoga primjenjuje i u teoretskim eksplikacijama harmonijskih zbivanja kao i u izradbi školskih harmonijskih zadataka. (ND, H: 13)</p> <p>vidi također: četveroglasje</p>	<p>strogi stavek</p> <p>Stavek čigar zasedba urezra štiriglasnemu mešanemu pevskemu zboru in se uporablja za učenje harmonije. (JO, H I: 14)</p> <p>Dosledna uporaba štirih glasov ne glede na to ali so akordi tri, štiri ali pet glasni. (JO, H I: 14)</p> <p>glej tudi: štiriglasje, štiriglasni stavek</p>
<p>četveroglasje (vidi: četveroglasni stavak)</p>	<p>strogi stavek, štiriglasje, štiriglasni stavek</p>
<p>četverozvuk</p> <p>Akord koji nastaje dodavanjem još jedne terce kvintakordu. (TP, OTG: 73)</p>	<p>četverozvok</p> <p>Akord, ki ga v osnovni obliki sestavljajo tri zaporedne terce štirih tonov. (JO, H I: 80)</p>
<p>disalterirani akord</p> <p>Akord kromatskog tipa kod kojega se istodobno javlja sniženi i povišeni oblik istog ljestvičnog stupnja. (TP, NoH: 81)</p>	<p>disalterirani akord</p> <p>Akord znotraj katerega se pojavlja disalteracija tonov. Takšen akord ima štiri alterirane tone in od tega sta dva tona alteracija istega tona, vendar v različnima smerema. Npr. akord dis-fis-as-des. (JO, H II: 33)</p>
<p><i>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</i></p>	<p>elipsa (grš. élleipsis - izpušćanje)</p> <p>Zveza vsaj dveh, lahko tudi več možnih akordov stranskih vej z medsebojno avtentično oddaljenostjo. Pri teh zvezah nasploh prihaja do realteracije. Elipse so narejene z akordi istih funkcij (akordi dominante ali VII) ali izjemoma različnih funkcij izmenjujejo se akordi dominante in VII). (JO, H II: 22)</p>
<p>frigijski kvintakord</p> <p>Durski kvintakord na sniženom II. stupnju. (TP, NoH: 85)</p>	<p>frigijski akord</p> <p>Alterirani akord (kvintakord ali četverozvok v osnovni obliki ali prvem obratu), zgrajen v</p>

	duru ali molu na II. stopnji z nižano primo. Praviloma je zgrajen s podvojeno terco, izjemoma s podvojenim osnovnim tonom. (JO, H II: 31, 40)
funkcijska oznaka Oznaka koja se pripisuje ispod pojedinih akorda i određuje kojoj harmonijskoj funkciji akord pripada. Npr. akord II. stupnja pripada subdominantnoj funkciji, akord III. pripada dominantnoj ili toničkoj funkciji i sl.	funkcijska označba Označba ki se nahaja pod generalbasnimi ozačbami in odločajo funkcijo akordu. (JO, H I: 22)
generalbas Basova dionica koja pomoću arapskih brojki zamjenjuje niz akorda. (TP, NoH: 15)	generalbas Basova melodija z generalbasnimi označbami. (JO, H I: 21)
glavni stupnjevi Akordi I., IV. i V. stupnja. To su ujedno i glavni nosioci triju harmonskih funkcija: toničke, subdominantne i dominantne. (ND, H: 13)	glavne stopnje Akordi I., IV. in V. stopnje. (JO, H I: 12)
gornji glasovi U četveroglasju su to svi tonovi iznad basovog tona, dakle, tenor, alt i sopran. (TP, NoH: 9)	zgornji glasovi Vsi preostali glasovi nad basom, torej tenor, alt in sopran. (JO, H I: 17)
harmonijska funkcija Mjesto akorda unutar tonaliteta. Kvintakord na prvom stupnju je središte oko koga se druge harmonije kreću. (ND, H: 12)	funkcija Zvočno mesto akorda v tonaliteti. (JO, H I: 12)
harmonijski ritam Ritam u kojem se izmjenjuju harmonije. Taj se ritam može podudarati s ritmom melodije, a može se od njega u manjoj ili većoj mjeri i odvajati. (ND, H: 43)	harmonični ritem Izmenjavanje funkcij glede na dolžino. (JO, H I: 20)

<p>izmjenična septima</p> <p>Septima koja se pojavljuje kao izmjenični ton između dva akorda ili unutar iste funkcije (kao neakordna septima) kao prohodni ton između osnovnih tonova.</p>	<p>menjalna septima</p> <p>Septima četverozvoka, ki nastopa kot menjalna nota na lahki dobi. (JO, H I: 102)</p>
<p>izmjenični ton</p> <p>Ton čiji je smjer nastupa i odstupa suprotan. (TP, NoH: 27)</p>	<p>menjalni ton</p> <p>Ton ki zapusti izhodišni ton postopno bodisi navzgor ali navzdol in se po nastopu vrne v izhodišni ton. (JO, H I: 58)</p>
<p>izostavljanje tona</p> <p>Izostavljanje jednoga ili više tonova kod trozvuka, četverozvuka ili peterozvuka. Time nastaju akordi u nepotpunom obliku. (ND, H: 15)</p>	<p>opušćanje tona</p> <p>Pisanje akorda v njegovi nepopolni obliki na način da pri uvršćanju izpustimo enega ali več tonov. (JO, H I: 15)</p>
<p>jednostrani pomak</p> <p>Pomak kada se jedan glas kreće, a drugi izražava ili ponavlja isti ton. (ND, H: 18)</p>	<p>stransko gibanje glasov</p> <p>Gibanje dveh glasov, ko eden obleži, drugi pa se giblje. (JO, H I: 17)</p>
<p>kadenca s pikardijskom tercom</p> <p>Autentična ili plagalna kadenca u molu koja završava s dur-varijantom toničkog kvintakorda, dakle kvintakordom prvog stupnja s povišenom tercom, tzv. „pikardijskom tercom“. (ND, H: 32)</p>	<p>pikardijska kadenca</p> <p>Konec v molu z akordom durove tonike. (JO, H I: 99)</p>
<p>kadenca sa završetkom na lakoj dobi</p> <p>Kraj određene cjeline koji završava na trećoj dobi u trodobnoj mjeri.</p>	<p>tekoči konec</p> <p>Konec celote na tretji dobi v tridobnem taktu. (JO, H I: 99)</p>
<p>kadencirajući kvartsekstakord</p> <p>Zaostajalični kvartsekstakord na petom stopnju ljestvice koji se pojavljuje u kadenci skladbe. (TP, NoH: 48)</p>	<p>kadenčni kvartsekstakord</p> <p>Kvartsekstakord kot dvojni zadržek, ki se pojavlja v kadenci skladbe. Značilno je svobodno nadeljevanje, kar pomeni, da kvarte in sekste kvartsekstakorda ni potrebno razvezovati v terco in kvinto</p>

	kvintakorda v istem glasu, ampak sledi prosto nadeljevanje v ustrezno obliko dominante. (JO, H I: 65)
<i>termin nema odgovarajučeg ekvivalenta</i>	labilna alteracija Alteracija tona ustrezne stopnje s katero se funkcija akorda spremeni. Taka sprememba povzroča labilnost toanlitete. Tu je poleg labilnih tonov možno alterirati tudi stabilne tone. (JO, H II: 11)
lidijski akord Alterirani akord na VII. stupnju dura ili mola kojemu je povišena kvinta.	lidijski akord Alterirani akord VII. stopnje pri katerem je zvišana kvinta. Kvalitativno je akord molov, uporaben je pa le v sekstakordni obliki s podvojeno terco. (JO, H II: 31, 40)
meka kadenca (za definiciju vidi: ženski završetak, vidi također: ženska kadenca)	ženski konec
modulacija Promjena tonaliteta, tj. promjena tonike u glazbi. (TP, OTG: 83) Modulacija je prijelaz iz tonaliteta u tonalitet. Prema sredstvima, tj. akordima, i prema postupku, tj. dovođenju akorda u određene odnose, modulacije mogu biti dijatonske, kromatske i enharmonijske. Svaka modulacija ima tri faze: polazni tonalitet, odnosno kretanje, u polaznom tonalitetu, sam prijelaz i ciljni tonalitet, odnosno potvrđivnje ciljog tonaliteta. (ND, H: 138)	modulacija Prehod iz ene tonalitete v drugo v okviru ritmično-melodične celote. Modulacija ima tri dele: gibanje v začetni tonaliteti, moducijski element in gibanje v dobljeni tonaliteti. Poznamo diatonično, kromatično in enharmonično modulacijo. (JO, H I: 168)
mutacija Najjednostavnija pojava modulacijskog tipa gdje je mijenja samo tonski rod (durski u molski i	mutacija Modulacija iz dura v istoimenski mol in obratno. Narejena je s skupnim akordom.

<p>obratno), dok zapravo i tonalitet i tonika ostaju isti. (TP, NoH: 40)</p>	<p>Uporabimo lahko vsak akord, ki se nahaja v obeh tonalitetah na isti stopnji. (JO, H II: 82)</p>
<p>muški završetak Kadenca kod koje posljednji akord pada na naglašenu dobu. (ND, H: 34)</p>	<p>moški konec Konec celote na poudarjeni dobi. (JO, H I: 99)</p>
<p>naknadna septima Septima koja se priključuje dominantnom kvintakordu skokom. (ND, H: 87)</p>	<p>naknadna septima Melodična septima četverozvoka, ki nastopa po dominantnem trozvoku na nepoudarjeni dobi skokoma za terco, kvinto ali septimo navzgor. (JO, H I: 102)</p>
<p>napuljski sekstakord Durski sekstakord na IV. stupnju molske ili durske ljestvice. Izražava subdominantnu harmonijsku funkciju. (TP, NoH: 86)</p>	<p>napolitanski sekstakord Frigijski akord v prvem obratu, torej alterirani akord druge stopnje v duru in molu pri katerem je prima znižana. (JO, H II: 31, 38)</p>
<p>neakordni tonovi Tonovi koji se pojavljuju unutar određenog tonaliteta, iako su akordu unutar kojega se pojavljuju strani. U neakordičke tonove spadaju zaostajalice, prohodni i izmjenični tonovi, appoggiature, anticipacije i pedalni ton. (ND, H: 277) Neakordni tonovi omogućuju ljepši melodijski razvoj pojedinih dionica akordnog slijeda. (TP, NoH: 27)</p>	<p>harmonično tuji toni Nekateri toni ki nastopajo v akordu krajši čas od trajanja samega akorda in niso njegov sestavni del (ne spadajok akodu). (JO, H II: 99)</p>
<p>neakordna septima (vidi: septima kao neakordni ton)</p>	<p>melodična septima</p>
<p>nepotpuna kadenca Kadenca koja se od savršene kadence razlikuje po tome što se jedan od akorda - najčešće</p>	<p>nepopolna kadenca Zveza akordov dominanta - tonika in subdominantna - tonika v primeru, če</p>

pretposljednji - pojavljuje u obratu. (ND, H: 32)	kateremu od akordov manjka eno ali več elementov popolne kadence. (JO, H I: 99)
nesavršena kadenca Kadenca koja se od savršene kadence razlikuje po tome što kod nje tonički kvintakord ne nastupa u oktavnom, nego u nekom drugom položaju. (ND, H: 32)	nepopolna kadenca Zveza akordov dominanta - tonika in subdominanta - tonika v primeru, če kateremu od akordov manjka eno ali več elementov popolne kadence. (JO, H I: 99)
obrat Oblik koji nastaje premještanjem najdubljeg tona akorda u višu oktavu, pri čemu neki drugi ton postaje najdublji. Tako nastaju npr. iz kvintakorda sekstakord, iz septakorda sekundakord i sl. (TP, NoH: 7)	obrat Oblika akorda pri kateri najnižji ton ni prima akorda, temveč nek drug ton, npr. terca, kvinta, septima.
opreka Pojava dvaju kromatski različitih oblika istog ljestvičnog stupnja u susjednim akordima, ali u različitim dionicama. (TP, NoH: 78) Odnos između nekog tona i tona koji predstavlja njegovu kromatsku promjenu, kada se oni pojavljuju u susjednim akordima u različitim glasovima. (ND, H: 78)	prečje Položaj tonov kateremu se praviloma izognemo. Zgodi se v primeru, če se diatonični ton iste (alterirane) stopnje pojavi v nekem drugem glasu v isti oktavi, ali v kateremkoli glasu v drugi oktavi. (JO, H II: 12)
„Orglepunkt“ (vidi: pedalni ton)	orgelpunkt (glej: pedalni ton (hrv.) - pedalni ton (slov.))
<i>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</i>	oslabljena kadenca Zveza akordov dominanta - tonika in subdominanta – tonika v primeru, če kateremu od akordov manjka eno ali več elementov popolne kadence. Glede na število manjkajočih elementov ločimo bolj ali manj oslabljeno kadenco. (JO, H I: 99)

<p>osnovni oblik akorda</p> <p>Oblik akorda koji nije obrat. Dakle, onaj oblik kod kojega su svi tonovi akorda, kad ih nanižemo od najdubljeg do najvišeg, razmaknuti za tercu. (TP, NoH: 7)</p> <p>vidi također: temeljni oblik akorda</p>	<p>osnovna oblika akorda</p> <p>Oblika akorda pri kateri je najnižji ton prima akorda.</p>
<p>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</p>	<p>padajuća melodija</p> <p>Gibanje melodije navzdol s prehodom tonov sedme in šeste stopnje v molu. (JO, H I: 144)</p>
<p>paralelne okave i kvinte</p> <p>Neupotrebljivi pomaci koji nastaju kada se dva glasa kreću paralelnim pomakom iz jedne (čiste) oktave u drugu (čistu) oktavu, odnosno iz jedne (čiste) kvinte u drugu (čistu kvintu). Postoji više vrsta paralelnih oktava i kvinti: nasljedne oktave i kvinte, antiparalelne oktave i kvinte, akcentne oktave i kvinte, skrivite oktave i kvinte te slušne oktave i kvinte. (ND, H: 25-27)</p>	<p>paralele</p> <p>Neuporabna gibanja dveh glasov. Glede na način gibanja poznamo očitne paralele, antiparalele in zakrite paralele. (JO, H I: 17)</p>
<p>paralelni pomak</p> <p>Pomak dvaju glasova u istom smjeru. (ND, H: 18)</p>	<p>istosmerno gibanje glasov</p> <p>Gibanje obeh glasov v isti smeri navzgor ali navzdol z različnimi intervali. (JO, H I: 17)</p>
<p>pedalni ton</p> <p>Ton akorda koji ostaje ležati, dok se ostali glasovi pokreću i izvode tonove novog akorda. Zaostali ton prethodnog akorda je tako neakordni ton, no kako na početku, tako i na kraju svog nastupa ležeći ton mora biti akordni ton. Pedalni ton je naziv za ležeći ton koji nastupa u basovoj dionici. (TP, NoH: 27)</p> <p>Izdržani basov ton nad kojim se odvija više ili</p>	<p>pedalni ton</p> <p>Harmonično tuji ton, ki nastopa v najnižjem glasu, v basu. Ritmično je precej daljši od funkcije, saj se nad njim pojavi več akordov različnih funkcij. Ne glede na to se pa začenja in končuje funkcijsko (začetek in konec pedalnega tona je harmonični ton). Nad njim se pojavljajo akordi različnih funkcij prosto, kljub temu gre za funkcijsko</p>

<p>manje samostalno harmonijsko kretanje. Na početku i na završetku svog trajanja pedalni je ton ujedno i akordički ton akorda. Može nastupiti bilogdje tokom skladbe, no skladatelji su ga najviše koristili na kraju, manje pri početku ili na sredini cjeline. (ND, H: 366)</p> <p>vidi također: „Orglepunkt“ (njem.)</p>	<p>bližnje akorde. (JO, H II: 130)</p> <p>glej tudi: orgelpunkt</p>
<p>plagalni spoj (grč. plagio – kos, poprijeko postavljen)</p> <p>Kadenca koju čine subdominantni i tonički kvintakord. (ND, H: 31)</p>	<p>plagalna zveza</p> <p>Zveza dveh akordov, pri kateri sta osnovna tona med seboj oddaljena za kvinto navzgor ali kvarto navzdol. Najbolj značilna plagalna zveza je zveza akordov subdominanta - tonika. (JO, H I: 98)</p>
<p>podvostručivanje tona</p> <p>Udvajanje jednoga od tri tona trozvuka zbog njegovog uvrštavanja u četveroglasje. (TP, NoH: 10)</p> <p>vidi također: udvajanje tona</p>	<p>podvajanje tona</p> <p>Pisanje enega akordičnega tona v dveh glasovih pri pisanju v strogem stavku. (JO, H I: 15)</p>
<p>polovična kadenca</p> <p>Kadenca koja završava s kvintakordom V. (iznimno i IV.) stupnja. (ND, H: 33)</p>	<p>polovična kadenca</p> <p>Konec z akordom dominante brez tonike (JO, H I: 99)</p>
<p>položaj akorda</p> <p>Položaj akorda u četveroglasju s obzirom na na interval između njegovih vanjskih glasova. Akord može biti u tercnom, kvintnom ili oktavnom položaju. (TP, NoH: 10)</p>	<p>melodična lega</p> <p>Lega akorda v štiglijasju z ozirom na to kakšna je razdalja med basom in sopranom. Poznamo kvintno, terčno in oktavno lego. (JO, H I: 15)</p>
<p>povećani kvintsektakord</p> <p>Alterirani akord II. ili VII. stupnja koji sadrži intervale velike terce, čiste kvinte i povećane sekste. Takav akord se rješava prije svega u tonički kvintakord pomoću paralelnih kvinti koje</p>	<p>nemški akord</p> <p>Dvakrat zmanjšani četverozvok z zmanjšano septimo v značilni kvintsektakordni obliki. Zgradimo ga lahko na II. in VII. stopnji v duru in IV. ali VII. stopnji v molu.</p>

<p>su poznate pod imenom „Mozartove kvinte“. (ND, H: 215-216)</p>	<p>Paralelnim kvintam katere nastanejo pri razvezu se v nasprotju z drugimi kvintami neizognemo (Scarlattijeve, oziroma</p>
<p>povećani sekstakord Alterirani akord nastao od sekstakorda VII., II. ili IV. stupnja koji sadrži intervale velike terce i povećane sekste. (ND, H: 214-215)</p>	<p>italijanski akord Dvakrat zmanjšani trozvok v značilni sekstakordni obliki s podvojeno kvinto (zvečani sekstakord), ki se nahaja na VII., II. ali IV. stopnji v duru ali molu. Zlasti je uporaben v duru, razvezuje se pa stopenjsko navzgor v akord tonike. (JO, H II: 46)</p>
<p>povećani terckvarakord Alterirani akord kojega čine intervale velike terce, povećane kvarte i povećane sekste. Najčešće se radi od terckvartakorda V. stupanja, a može i od II. ili VII. stupnja durske, tj. molske ljestvice. (ND, H: 214-215)</p>	<p>francoski akord Zmanjšan durov četverozvok z malo septimo v značilni terckvartakordni obliki. Funkcijsko je akord dominanten, razvezuje se pa v durov akord tonike. (JO, H II: 51)</p>
<p>anticipacija</p>	<p>prehitek (glej: anticipacija (hrv.)-anticipacija (slov.))</p>
<p>preskok Pomak koji nastaje kod uzlaznog kretanja kada niži glas dolazi na ton viši od tona što ga je prije skoka imao susjedni niži viši glas, a pri silaznom kretanju kada viši glas dolazi na ton niži od tona što ga je prije skoka imao susjedni niži glas. (ND, H: 23)</p>	<p>preskok Istomerno gibanje dveh sosednjih glasov, pri katerem gre spodnji glas nad prejšnji ton zgornjega ali zgornji pod prejšnji ton spodnjega glasu. (JO, H I: 18)</p>
<p>pripravljena septima Septima četverozvuka kojoj prethodi isti ton.</p>	<p>pripravljena septima Septima četverozvoka čiji ton se nahaja v prešnjm akordu v istem glasu in v isti oktavi. (JO, H I: 102)</p>

<p>prohodna septima</p> <p>Septima koja se naknadno priključuje kvintakordu u silaznom pohodu s temeljnog tona. (ND, H: 87)</p>	<p>prehajalna septima</p> <p>Septima četverozvoka, ki nastopa kot prehajalna nota na lahki dobi. (JO, H I: 102)</p>
<p>prohodni ton</p> <p>Ton čiji je nastup i odstup istog smjera. (TP, NoH: 27)</p>	<p>prehajalni ton</p> <p>Ton ki izpolnjuje terčni interval in nadaljuje začetno smer gibanja. (JO, H I: 58)</p>
<p>promjena sloga unutar istog akorda</p> <p>Spajanje dvaju akorda iste funkcije pri čemu se mijenja samo slog istog akorda, dakle iz širokog sloga u tijesni slog ili obratno. (ND, H: 22)</p>	<p>premešcanje</p> <p>Ponovitev funkcije v drugi obliki akorda. (JO, H I: 32)</p>
<p>protupomačne paralele</p> <p>Pomak koji nastaje kada se dva glasa kreću u protupomaku iz jedne oktave u drugu oktavu, odnosno iz jedne kvinte u drugu kvintu. (ND, H: 26)</p> <p>vidi također: antiparalele</p>	<p>antiparalele</p> <p>Gibanja iz prime v oktavo in obratno ter iz kvinte v duodecimo in obratno v nasprotni smeri. (JO, H I: 17)</p>
<p>protupomak</p> <p>Pomak dvaju glasova od kojih se jedan glas uzlazi, a drugi silazi. (ND, H: 18)</p>	<p>protismerno gibanje glasov</p> <p>Gibanje dveh glasov v nasprotni smeri. (JO, H I: 17)</p>
<p><i>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</i></p>	<p>rastoča melodija</p> <p>Gibanje melodije navzgor s prethodom tonov šeste in sedme stopnje v molu, ki sta zvišani. (JO, H I: 144)</p>
<p>savršena kadenca</p> <p>Spoj akorda dominantna - tonika i subdominantna - tonika. Oba akorda su u temeljnom obliku i tonički akord je u oktavnom položaju i nastupa na naglašenoj dobi. (ND, H: 31)</p>	<p>popolna kadenca</p> <p>Zveza akordov dominantna - tonika in subdominantna - tonika. Oba akorda morata biti v osnovni obliki. Prvi je lahko kvintakord, septakord ali nonakord, drugi le kvintakord. Tonični akord mora biti na poudarjeni dobi v oktavni legi. (JO, H I: 98-99)</p>

<p>septima kao akordni ton</p> <p>Septima koja nastupa istovremeno s ostalim tonova akorda u kojem se pojavljuje.</p> <p>vidi također: akordna septima</p>	<p>harmonična septima</p> <p>Septima četverozvoka, ki nastopa istočasno z akordom. (JO, H I: 102)</p>
<p>septima kao neakordni ton</p> <p>Septima koja nastupa na drugom dijelu trajanja dobe, tek nakon što su tonovi kvintakorda već nastupili.</p> <p>vidi također: neakordna septima</p>	<p>melodična septima</p> <p>Septima četverozvoka, ki nastopi na drugem delu trajanja akorda. (JO, H I: 102)</p>
<p><i>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</i></p>	<p>sestavljena melodija</p> <p>Gibanje melodije na način da je prvi del gibanja gibnje rastoče melodije, drugi del pa padajuće melodije (ali obratno). (JO, H I: 144)</p>
<p>sixte ajoutée</p> <p>Prvi obrat septakorda II. stupnja durske ljestvice, kojemu je naziv dao J. Ph. Rameau. To je akord koji se može interpretirati kao subdominantni kvintakord s dodanom sekstom, odnosno kao kvintsektakordna IV. stupnjuilina subdominanti. (TP, NoH: 63)</p>	<p>akord z dodano seksto (fr. sixte ajoutée – dodana seksta)</p> <p>Kvintakord subdominante, ki mu je dodana seksta. Tonsko je enak kvintsektakoru II, funkcijsko glede priprave in razveza pa je med akordoma bistven razlika. (JO, H I: 150)</p>
<p>skrite paralele</p> <p>Pomak dvaju dionica iz kojega drugog intervala usporedno u oktavu ili kvintu. Takav je pomak zamjetljiv tek između vanjskih glasova. (TP, NoH: 12)</p>	<p>zakrite paralele</p> <p>Gibanje iz kateregakoli drugoga intervala v isti smeri v primo, kvinto ali oktavo. (JO, H I: 17)</p>
<p>slobodna septima</p> <p>Septima koja nastupa na način da u nju skočimo intervalom terce ili kvarte.</p>	<p>prosta septima</p> <p>Septima četverozvoka ki jo dosežemo skokoma. Vanjo skočimo za terco navzgor ali navzdol, izjemoma tudi za kvarto</p>

	navzgor. (JO, H I: 102)
<p>slobodni spoj</p> <p>Spoj dvaju akorda na način da im zajednički ton iz jednoga glasa prelazi u neki drugi glas, a ostali glasovi umjesto najbližih idu na neka druga akordna mjesta. (TP, NoH: 14)</p>	<p>melodična vezava</p> <p>Način vezave pri kateri prihaja da spremembe harmonične in melodične lege drugega izmed dveh akordov. (JO, H I: 37)</p>
<p>slog akorda</p> <p>Položaj akorda v četveroglasju s obzirom na odnos gornjih glasa u njemu, dakle svih tonova koji su iznad basova tona. Poznajemo tijesni slog, mješoviti slog i široki slog. (TP, NoH: 11)</p>	<p>harmonična lega</p> <p>Lega akorda v štiriglasju z ozirom na to kakšna je razdalja med posameznimi glasovi. Poznamo široko lego, ozko lego in mešano lego. (JO, H I: 15)</p>
<p>slušne kvinte</p> <p>Kvinte koje nastaju kad jedan od dva glasa koji čini kvintu u sljedećem akordu s nekim trećim glasom opet tvori kvintu. One se čuju kao paralelne i nisu dozvoljene samo ako se pojedini glasovi ne mogu međusobno razlikovati bojom niti dinamikom. (ND, H: 28)</p>	<p>slišne kvite</p> <p>Neuporabno gibanje, ki nastane takrat, ko eden izmed dveh glasov, ki je tvoril kvinto, v naslednjem akordu z nekim tretjim glasom zopet tvori kvinto.</p>
<p>sporedni stupnjevi</p> <p>Akordi II., III., VI. i VII. stupnja. Oni nemaju posebnih funkcija, ali mogu zamjenjivati glave kvintakorde i poprimati njihove funkcije. (ND, H: 13)</p>	<p>stranske stopnje</p> <p>Akordi II., III., VI. in VII stopnje. (JO, H I: 12)</p>
<p>srodnost kvintakorda</p> <p>Karakteristika dvaju akorda koja se očituje u postojanju zajedničkih tonova, a može biti kvintna ili tercna. (ND, H: 17)</p>	<p>srodnost kvintakordov</p> <p>Pojava će imata dva trozvoka različnih stepenj med seboj vsaj en skupni to. Poznamo terčno sorodstvo, če je ta razdalja kvartno-kvintna, je to kvartno-kvintno sorodstvo. (JO, H I: 73)</p>
<p><i>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</i></p>	<p>stabilna alteracija</p>

	Alteracija tona ustreznih stopnje, s katerim gradivo stabilno alteriran akord. Tak akord obdrži funkcijo in stabilnost tonalitete. Pri stabilnih alteracija je možno alterirati tone labilnih stopenj, ki so do sosednjih oddaljeni za veliko sekundo. (JO, H II: 28)
strogi spoj Spoj dvaju akorda na način, da zajednički im ton leži u istom glasu, a ostali glasovi idu na najbliža moguća mjesta drugog akorda. (TP, NoH: 13)	harmonična vezava Način vezave pri kateri skupni ton dveh akordov obleži, druge pa vodimo po najbližji poti. (JO, H I: 26)
stupanj Određena visina, tj. položaj tona unutar neke ljestice. (ND, H: 13)	stopnja Posamezni ton lestvice, ki ga označujemo z rimskimi številkami od I-VIII. (JO, H I: 12)
četveroglasje, četveroslani stavak	štiriglasje (glej: četveroglasje (hrv.) - strogi stavek)
četveroglasje, četveroglasni stavak	štiriglasni stavek (glej: četveroglasje (hrv.) - strogi stavek (slov.))
temeljni oblik akorda (vidi: osnovni oblik akorda)	osnovna oblika akorda
tonalitetni skok Diskontinuirana promjena tonaliteta: nakon kretanja u jenom tonalitetu slijedi, bez ikakva prijelaza, kretanje u drugom tonalitetu. (ND, H: 137) vidi također: tonalni skok	tonalni skok Sprememba tonalitete brez skupnega akorda.
tonalni skok (vidi: tonalitetni skok)	tonalni skok
udvajanje tona (vidi: podvostručivanje tona)	podvajanje tona
uklon Kratko i privremeno skretanje iz polazog u neki drugi tonalitet. (TP, NoH: 36)	izmik Način širjenja tonaliteta, ko neposredno za določenim akordom uporabimo akord ene izmed stranskih vej. Akordi stranskih vej so

Nastup sekundarne dominante u početnom tonalitetu. Zbog kratkoće zadržavanja u novom tonalitetu takva se modulacija doime nedorečenom pa se stoga ni ne naziva modulacijom. (ND, H: 184)	pravilom na nepoudarjenem, izjemoma na relativno (ali celo abslutno) poudarjenem tonu. (JO, H II: 16)
unutarnji glasovi U četveroglasju su to glasovi tenor i alt. (TP, NoH: 8)	notranja glasova V štiriglasnem stavku sta notranja glasova alt in tenor. (JO, H I: 17)
usporodne paralele Pomak iz prime u primu, iz kvinte u kvintu i iz oktave u oktavu u istom smjeru.	očitne paralele Gibanja iz prime v primo, iz kvinte v kvinto in iz oktave v oktavo v isti smeri. (JO, H I: 17)
vanjski glasovi U četvroglasju su vanjski glasovi sopran i bas. (TP, NoH: 8)	zunanja glasova V štiriglasnem stavku sta zunanja glasova bas in sopran. (JO, H I: 17)
varava kadenca Kadenca u kojoj nakon dominante slijedi umjesto očekivane tonike akord VI. stupnja. (TP, NoH: 31)	varljiva kadenca Zveza akordov dominantna – VI. stopnja. Namesto akorda tonike, ki ga poslušalec pričakuje, uporabimo akord VI. (JO, H I: 99)
zaostajalica, zaostajalični ton	zadržek (glej: zaostajalični ton (hrv.)-zadržani ton (slov.))
zaostajalica (vidi: zaostajalični ton)	zadržek, zadržani ton
zaostajalični ton Ton koji ostaje ležati iz prethodnog akorda i nastupa na naglašenom dijelu dobe ili takta, a riješava se na lakoj dobi. (TP, NoH: 27) vidi također: zaostajalica	zadržani ton Ton ki nastopa na prvem delu funkcije kot harmonično tuji ton in se v drugem delu trajanja postopno razveže v akordičen ton. (JO, H I: 58) glej tudi: zadržek
ženska kadenca (za definiciju vidi: ženski završetak, vidi također: meka kadenca)	ženski konec

ženski završetak Kadenca kod koje akord tonike pada na nenaglašenu dobu. (ND, H: 34) vidi također: meka kadenca, ženska kadenca	ženski konec Konec celote na nepoudarjeni dobi. (JO, H I: 99)
---	---

**GLOSAR NAJPOGOSTEJŠIH TERMOV V
HRVAŠKIH IN SLOVENSКИH UČBENIKIH
ZA KONTRAPUNKT**

HRVAŠKI JEZIK	SLOVENSKI JEZIK
<p>ambitus (lat. ambitus - opseg) Opseg tonskog načina.</p>	<p>ambitus</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vse uporabljene note v melodiji strnjene od najnižje do najvišje note - obseg melodije. (JO, K: 10) 2. Obseg posameznih glasov v štiriglasju (soprana, alta, tenorja, basa). (JO, K: 9) 3. Obseg posameznih cerkvenih tonskih načinov (npr. dorski tonski način ima ambitus od d – d', hipolidijski od c – c' itd.) (JO, K: 10)
<p>antepaenultima Nota koji se nalazi ispred prethodnice u klauzuli cantusa firmusa.</p>	<p>antepaenultima (lat. antepaenultima - nota pred predzadnjo noto) Prva od zadnjih treh not, ki se pojavi v klavzuli v cantusu firmusu. (JO, K: 23)</p>
<p>arhitektonski način oblikovanja Melodijska dionica nastala slaganjem manjih glazbenih cjelina u veće i tako do krajnjeg rezultata -glazbene umjetnine kao slagalice. (TP, NoO: 11)</p>	<p>arhitektonski način oblikovanja Eden izmed dveh osnovnih načinov oblikovanja melodije. Pri arhitektonskem načinu je melodija sestavljena iz manjših delov, vsebuje različna ponavljanja in je večkrat oblikovana simetrično. (JO, K: 12)</p>
<p>augmentacija U risposti su sve notne vrijednosti dvostruko uvećane. Riječ je o imitaciji u augmentaciji. (TP, NoK: 41)</p>	<p>avgmentacija Način oblikovanja odgovora pri imitaciji, ko note podaljšamo na dvojno dolžino (četrtinke v polovinke, polovinke v celinke itd.) (JO, K: 120)</p>
<p>autentičan tonski način Ljestvnični poredak tonova napjeva koji ima raspon od gornjeg do donjeg finalisa. Melodija tako ne</p>	<p>avtentični tonski način Tonski način pri katerem nota finalis odgovarja začetni in končni noti</p>

obuhvaća raspon veći od oktave. (TP, NoK, 2)	določenega tonskega načina. Torej, dorski, ki ima ambitus od d - d', frigijski z obsegom e – e' in pdb. (JO, K: 10)
cantus firmus (okrajšava: c.f.) Osnovna melodija, proti kateri se oblikujejo druge melodije. Cantus firmus se začne in konča z noto finalis. (JO, K: 15)	cantus firmus Suvremeni naziv za gregorijanski napjev uz koji su srednjevjekovni skladatelji dodavali kontrapunktne melodije i stvarali višeglasna djela. (TP, NoK: 21) Glavna melodija prema kojoj se sastavljaju druge melodije. (FL, K: 36)
četrtnike kao izmjenični tonovi Četrtnike koje nastupaju tako, da funkcioniraju kao izmjenični ton.	menjalna skupina četrtink Gibanje dveh četrtink, ki nastopita tako, da se za drugo četrtinko smer postopno spremeni. (JO, K: 45)
četrtnike kao prohodni tonovi Četrtnike koje nastupaju tako da funkcioniraju kao prohodni tonovi.	prehajalna skupina četrtink Gibanje dveh četrtink, ki nastopita tako, da se gibanje po drugi četrtinkui nadaljuje postopoma v isto smer. (JO, K: 45)
diabolus in musica Naziv koji su koristili glazbeni teoretičari u srednjem vijeku za interval od tri cjelostepena razmaka. (TP, OTG: 50)	diabolus in musica Dobesedno pomeni hudič v glasbi. Pogosto ime v preteklosti za disonanco med tonoma f – h, oz. h – f, oz. Tritonus. (JO, K: 11)
diminucija V risposti su sve notne vrijednosti dvostruko smanjene. Radi se o imitaciji u diminuciji. (TP, NoK: 41)	diminucija Način oblikovanja odgovora pri imitaciji, ko note skrajšamo za polovico trajanja (polovinke v četrtinke, četrtinke v osminke itd.) (JO, K: 116)
disonantna sinkopa Sinkopa koju čini disonantni interval koji nastupa	disonančna sinkopa Drugi naziv za zadržke, oz. disonančna sozvočja, ki se naknadno razvezujejo. (JO,

na tezi i rješava se na sljedećoj arzi.	K: 35) glej tudi: zadržek
<i>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</i>	dolžinski poudarek Ena izmed pomembnejših not v sestavi melodije, ki v celoti iztopa zaradi svoje dolžine v razmerju do ostalih, krajših not. (JO, K: 51)
dubinac Najnižja nota unutar određene fraze ili bilokoje druge ritmijsko-melodijske cjeline.	glavni nižek Najnižja nota v oblikovanem floridusu. Za razliko od viška, ki je le eden, se glavni nižek lahko ponovi. (JO, K: 47)
<i>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</i>	nižinski poudarek Nota, ki je znotraj neke faze ali celote najnižja, s tem pa v razmerju do ostalih not tudi izstopa. (JO, K: 50)
dvostruki kontrapunkt Dvoglasje u kojem možemo načiniti obrat dionica, a da opet ostane pravilan dvoglasni stavak prema pravilima dvoglasnog kontrapunkta. Gornju dionicu naniže, odnosno donju naviše možemo premjestiti za oktavu, nonu, decimu, undecimu, dodecimu itd. (FL, K: 215)	dvojni kontrapunkt Način pisanja dvoglasja tako, da glasova medsebojno lahko zamenjata mesti (spodnji glas nad prejšnjega zgornjega ali obratno) pri tem pa mora nastalo dvoglasje ostati brez melodičnih in sozvočnih slabosti. Z ozirom na to ali iz prime pri obratu dobimo oktavo, decimo ali duodecimo poimenujemo tudi dvojni kontrapunkt (dvojni kontrapunkt oktavi, dvojni kontrapunkt v decimi in dvojni kontrapunkt v duodecimi). (JO, K: 97)
dvostruki kontrapunkt s oktavnom transpozicijom dionica Premještanje dionica u dvostrukom kontrapunktu za oktavu na više ili na niže. (FL, K: 215)	enojna prestavitev Prestavitev narejena pri dvojnem kontrapunktu oktave, ko eden izmed glasov obleži, drugega pa prestavimo v ustrezni smeri, in sicer spodnjega za

	oktavo navzgor ali zgornjega za oktavo navzdol. (JO, K: 98)
dvostruki kontrapunkt u oktavi Dvostruki kontrapunkt kod kojeg možemo napraviti obrat dionica na način da gornju dionicu premjestimo ispod donje ili donju iznad gornje za oktavu, a da opet ostane pravilan dvoglasni stavak prema pravilima dvoglasnog kontrapunkta. (FL, K: 214)	dvojna prestavitev Prestavljanje v dvojnem kontrapuktu, ko oba nastopajoča glasova prestavimo za takšna intervala, da skupaj tvorita oktavo (npr. zgornji glas prestavimo za sekundo navzdol, spodnji glas za septimo navzgor). (JO, K: 101)
<i>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</i>	enožvočje Sozvočje, ki je enoglasno, oz. vsebuje imensko eno noto in je narejeno z intervalom prime (glej unisono) ali oktave (npr. e – e, d – d'). (JO, K: 17)
evolucijski način obikovanja melodije	evolucijski način gradnje (glej: evolucijski način obikovanja melodije (hrv.) - razvojni način gradnje (slov.))
evolucijski način obikovanja melodije Eden izmed dveh osnovnih načinov oblikovanja melodije na način, da je melodija nesimetrično grajena, ni sestavljena iz manjših delov in ne vsebuje ponavljanj. (JO, K: 12)	razvojni način gradnje Način oblikovanja melodije na način, da je melodija asimetrično građena, dakle umjesto ponavljanja, uvijek se nadograđuje novim materijalom. glej tudi: evolucijski način gradnje
finalis Ton prema kojem sve teži, iz kojega sve proizlazi. Početni je i završni ton načina, kao i napjeva građenoga od njegovih tonova. (TP, NoK: 2) vidi također: tonus finalis	nota finalis (lat. - končna nota) Začetna in končna nota neke melodije. (JO, K: 10)
floridus (lat. floridus-cvjetan, živ, kičen) Razvoj melodije na način, da omogućuje ritamsku raznolikost, melodija bogate ritmike. (TP, NoK: 38)	floridus (floridna melodija) Evolucijska oblikovana melodija na osnovi cerkvenih tonskih načinov sastavljena iz različno dolgih in različno

	visokih not. (JO, K: 40)
glava Najizrazitiji dio teme, njezin prvi dio. (TP, NoK: 89)	glava Prvi del teme, ki služi za imitacijo. Mora biti prepoznaven in značilen. Po njen prepoznavi tudi odgovor teme. Pri evoluciono oblikovani temi je glava pravoma sesalvjenja iz prvih dveh not, le redko iz treh ali celo več not, pri arhitektonski oblikovani temi pa je glava prvi motiv. (JO, K: 115)
harmonijski interval Razmak u visini između dvaju različitih tonova koji nastupaju istodobno. (TP, OTG: 41)	dvozvočje Sozvočje, ki je dvoglasno, oz. vsebuje dve imensko različni noti in je narejeno s katerikoli intervalom od sekunde do septime. (JO, K: 17)
imitacija Ponavljjanje melodijskog sadržaja jedne dionice u drugoj, uz određeni vremenski razmak. (TP, NoK: 41)	imitacija Posnemanje ritmičnih in melodičnih značilnosti neke melodije (oz. teme) v drugem glasu. (JO, K: 115)
imitacija pomoću inverzije Imitacije gdje se kod imitiranja mijenja smjer intervala.	protismerna imitacija Tip imitacije po smeri odgovora, ko je pri odgovoru mogoče zamenjati vertikalno smer (smer gibanja intervalov). (JO, K: 118)
imitacija u notnim protuvrijednostima Način odgovaranja u tehnici imitacije gdje mijenjamo dužinu nota, tj. polovinku iz teme zamjenimo za cijelu notu, cijelu notu za polovinku, polovinku s točkom i četvrtinku ostavimo nepromijenjene.	imitacija v notnih protivrednostih Način odgovora pri imitaciji, ko spreminjamo dolžino not, in sicer polovinko v temi v celino pri odgovoru, celino v polovinko, polovinko s piko in četrtinko pa dolžinsko ohranimo. (JO, K: 121)
<i>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</i>	istosmerna imitacija Način odgovora pri imitaciji, kadar horizontalna in vertikalna smer gibanja

	melodije ostaneta naspremenjeni. (JO, K: 118)
izmjenični ton koji je nastupio i odstupio skokom Ton kojem prethodi, ali i slijedi intervalni skok.	menjalni skok Nepoudarjena nota, ki jo oklepata dva skoka (načeloma katerakol dva različna intervala), in sicer prvi navzdol in drugi navzgor. (JO, K: 26)
kadenca Spoj predzadnjeg i zadnjeg intervala. Kadenca može biti autentična ili plagalna. (FL, K: 10-11)	klavzula Konec vaje, ki ga sestavljata predzadnje in zadnje sozvočje. V predzadnje sozvočju prinaša klavzula cantusa firusa zgornjo, v kontrapunktu spodnjo sekundo note finalis, zgornja sekunda je velika, spodnja mala (vodilni ton). (JO, K: 23)
kambijata (tal. camiare – mijenjate, izmjenjivati) Iz disonance, postupno uvedene na drugom dijelu note u dionici c.f., kontrapunktna dionica može nastaviti silaznim skokom za tercu, u konsonantni interval. Ako je kontrapunkt u gornjam glasu, skok počinje iz septime. Ako je kotrapunkt u donjem glasu skok počinje iz čiste kvarte. U oba se slučaja kontrapunkt mora postupno vratiti do skok napuštenog tona. (TP, NoK: 35) vidi također: nota cambiata	nota cambiata Postopno navzdol uvedena prosta nepoudarjena disonančna nota (druga ali četrt četrtinka v taktu), ki ji sledi v isti smeri terčni skok v konsonančno četrtinko, nato protispostopno gibanje do pete četrtinke, ki pomeni razvez note cambiate. V vajah se označuje z malo črko c, ki jo napišemo nad ali pod noto cambiato. (JO, K: 31)
konsonantna kvarta Kvarta koju možemo smatrati za konsonancu i to onda, kad ona postepeno uzlazi ili silazi na lakoj dobi mjere, a na sljedećoj teškoj dobi nastupa kao disonanca, i potom se na slijedećoj arzi riješi. (FL, K: 92)	konsonančna kvarta Interval kvarte, ki se pojavi v klavzuli triglasnegasozvočja,insicerv kvartsekstakordu na pripravi zadržka. Konsonančna je zato, ker ji na nastupu sledi sekunda kot zelo ostra disonanca. (JO, K: 79)
konsonantna sinkopa Sinkopa koju čini konsonantni interval koji nastupa	konsonančna sinkopa Sinkopa, ki na nastupu zadržan ton in tvori interval sekste in se razvezuje v kvinto, v

na tezi i rješava se slobodno na sljedećoj arzi.	spodnjem glasu pa tudi kvinte, ki ji sledi seksta. Zadržek na nastopu tvori disonančen interval, sinkopa pa konsonančnega. (JO, K: 36)
kontrapunkt 1. Melodija određene ritamske gustoće i oddenih melodijskih karakteristika koja se sklada i dopisuje uz zadanu dionicu. (TP, NoK: 23) 2. „...umjetnost samostalnog vođenja dviju ili više melodija ili višeglasnu kompoziciju u kojoj su sve dionice melodijski i rimički samostalne, a opet čine stanovit harmonijski odnos.“ (FL, K: 1) 3. Svaka melodija pravilno stavljena uz c.f. (FL, K: 41)	kontrapunkt (okrajšava: cp.) 1. Istočasno vodenje več melodij, ki so v medsebojnem sozvočnem sožitju, pri tem pa posamezne melodije oblikujemo v samostojne, enakovredne celote. (JO, K: 9) 2. Vsaka melodija, ki jo oblikujemo proti cantusu firmusu. (JO, K: 17)
medijanta Nota koja se nalazi između note finalis i note repercusse na način da je od svake udaljena za interval terce.	nota medianta Pri avtentičnih tonskih načinih vmesna nota med noto finalis in noto repercusso, ki je bila od obeh not oddaljena za terco. (JO, K: 10)
<i>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</i>	metrični poudarek Nota, ki zaradi svojega položaja na poudarjenem mestu takta izstopa v razmerju do ostalih not znotraj določene fraze ali celote. (JO, K: 50)
modusi (vidi: stari načini)	starocerkveni tonski načini
<i>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</i>	naravna imitacija Tip imitacije po metrični razdalji odgovora, pri kateri nastopi odgovor šele po tem, ko je celotna tema izpeta. (JO, K: 117)

proposta	nastop teme (glej: proposta (hrv.)-proposta (slov.))
nota cambiata (vidi: kambijata)	nota cambiata
notus repercussionis (vidi: reperkusa)	nota repercussa
obrat Premještanje dionica za oktavu, decimu ili duodecimu na više ili na niže. S pravilnim obratom ne nastaju kod dvostrukog kontrapunkta nikakve bitne harminjske promjene, mijenja se samo intervalski odnos jedne melodijske linije prema drugoj (rezultat toga je nastaje dvostruki kontrapunkt u oktavi, dvostruki kontrapunkt u decimi i dvostruki kontrapunkt u duodecim). (FL, K: 214)	obrat Zamenjava oz. prestavitev intervalov dveh glasov. Obrat ne sme spremeniti kvalitete intervala, zlasti pa je pomemben obrat prime, ker iz njega poimenujemo za kateri dvojni kontrapunkt pravzaprav gre (dvojni kontrapunkt v oktavi, dvojni kontrapunkt v decimi itd). (JO, K: 10)
risposta	odgovor teme (glej: risposta (hrv.)-risposta (slov.))
<i>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</i>	padajoči ritem Ritem, ki nastane če stojita znotraj enega takta četrtinki na težki, polovinka pa na lahki dobi. Takšen ritem je neuporaben. (JO, K: 42)
padajući dio melodije Dio melodije koji nastupa nakon vrhunca i traje do kraja.	padec Del melodije oblikovanega cantusa firmusa, ki nastopi za viškom in traja do konca. Od tukaj naprej melodija strmi proti koncu in se celota začenja umirjati. (JO, K: 47)
pikardijska terca Umjetno povečana terca koja nastupa u klauzuli u zanjem akordu.	pikardijska terca Kromatično zvišana velika terca, ki nastopi v na koncu vaje, v klavzuli, ki je pisana v dorskem, frigijskem in eolskem tonskem načinu, saj le-ti nimajo naravne velike terce. (JO, K: 70)

<p>plagalni tonski način</p> <p>Ljestvnični poredak tonova u kojem finalis nastupa kao završni ton donjeg tetrakorda, odnosno četvrti po redu, broji li se od početka niza. U ovom je slučaju napjev položen dublje i kreće se nekoliko nota iznad i ispod finalisa. (TP, NoK: 2)</p>	<p>plagalni tonski način</p> <p>Tonski način pri katerem nota finalis ne odgovarja začetni in končni noti določenega tonskega načina in je njihov ambitus premaknjen začisto kvarto navzdol. To so npr. hipodorski z obsegom od A – a, hipofrigijski od H – h in pdb. (JO, K: 10)</p>
<p>portament</p> <p>Silazna figura kojom se rješenja zaostajalična tona najavljuje nenaglašenom polovinom dobe, najčešće u kadenci skladbe. (TP, NoK: 38)</p>	<p>portamento</p> <p>Postopno navzdol uvedena nepoudarjena (bodisi druga ali četrta) četrtnina v taktu, ki ji kot ponovitev sledijo dolžinsko vse note od četrtnike do celinke. Najbolj značilen je nastop portamenta pred zadržkom. (JO, K: 42)</p>
<p>prethodnica</p> <p>Nota koja u kadenci prethodi noti finalis.</p>	<p>paenultima</p> <p>Predzadnja od treh not, ki se pojavio v klavzuli v cantusu firmusu. (JO, K: 23)</p>
<p>prohodni ton koji je nastupio u odstupio skokom</p> <p>Prohodni ton kojem prethodi i slijedi interval veći od sekunde.</p>	<p>prehajalni skok</p> <p>Nota, ki stoji na lahki dobi, oklepata pa jo dva terčna koka, vendar le v smeri navzdol. (JO, K: 26)</p>
<p>proposta</p> <p>1. Tema za imitiranje. (FL, K: 291)</p> <p>2. Prvo izlaganje teme. (TP, NoK: 89)</p> <p>3. Naziv teme pri prvom pojavljivanju. (TP, NoK: 41)</p>	<p>proposta (tal. proposta - predloga, postavka)</p> <p>Del imitacije, ko nastopi tema. (JO, K: 115)</p> <p>glej tudi: nastop teme</p>
<p>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</p>	<p>prosta konsonanca</p> <p>Četrtnina v katero skočimo za terco navzdol iz zadržane note, nato pa nadaljujemo postopno navzgor v razvez zadržka. (JO, K: 40)</p>

<i>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</i>	prosta nota Nepoudarjena nota, ki jo oklepata z ene strani postopno, z druge strani skokovito gibanje. (JO, K: 26)
<i>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</i>	prosta skupina četrtnik Gibanje dveh četrtnik, ki ga dosežemo po postopnem ali skokovitem gibanju navzdol, po četrtnikah pa nadaljujemo v sekundnem gibanju do četrte note. (JO, K: 45)
račji oblik imitacije Tip imitacije kada odgovor pišemo unazad (retrogradnu) s obzirom na temu. (TP, NoK: 127)	rakova imitacija Tip imitacije po smeri odgovora, kjer prihaja do spremembe horizontalne smeri teme (temo odgovarjamo od zadnje k prvi noti). Tako glavo teme odgovorimo šele na koncu. (JO, K: 118)
račji oblik imitacije u inverziji Tip imitacije kada odgovor pišemo unazad i mijenjamo smjer svih intervala s obzirom na temu. (TP, NoK: 127)	protismerna rakovna imitacija Tip imitacije po smeri odgovora, kjer se pri odgovoru spremeni vertikalna in horizontalna smer gibanja melodije (začenmo s koncem teme, spremeni se pa tudi smer gibanja intervalov). (JO, K: 119)
<i>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</i>	rastoči ritem Ritem, ki nastane če stojita znotraj takta četrtniki na mestu lahke polovinke, ki jima sledi dolga nota. (JO, K: 42)
stroga imitacija	realna imitacija (glej: stroga imitacija (hrv.) – stroga imitacija (slov.))
reperkusa Melodijsko težište (tzv. stožerni ton) staroga načina, odnosno skladbe građene od njegovih tonova. (TP, NoK: 2)	nota repercussa (repercussion-odbijanje, odboj) Pomembna in večkrat uporabljena nota v neki melodiji. Pri avtentičnih tonskih načinih je to ponavadi ton oddaljen za interval kvinte od note finalis, pri

vidi također: notus repercussionis	plagalnih pa za interval sekste. (JO, K: 10)
retrogradni oblik imitacije (vidi: račji oblik imitacije)	rakova imitacija
retrogradni oblik imitacije u inverziji (vidi: račji oblik imitacije u inverziji)	protismerna rakova imitacija
risposta Naziv za temu pri imitaciji. (TP, NoK: 41)	risposta (tal. odgovor) Del imitacije, ko nastopi odgovor teme. (JO, K: 115)
sinkopa Vezanje polovinke arze sa sljedećom polovinkom teze. Vezana nota može biti konsonanca i disonanca. Ako je konsonanca, onda je u svome pomaku slobodna, ako je disonanca, nije slobodna, već se mora pripraviti i riješiti u konsonancu, a kod rješenja silazi za stepen. (FL, K: 57)	sinkopa Prenos poudarka s prve note takta na prejšnjo, zadnjo noto predhodnega takta. Če je prva nota takta sozvočno disonanca, gre za zadržek oz. disonančno sinkopo. (JO, K: 35)
termin nema odgovarajućeg ekvivalenta	skupina dveh osmink Dve osminki, ki senahajata na mestu nepoudarjene četrtinke, ki jo oklepata dolgi noti. Pred skupino dveh osmink stoji polovinka s piko, za njo pa polovinka ali celinka. (JO, K: 43)
slobodna imitacija Imitacija u kojoj je risposta zbog promjena, ostala samo slična porposti. (TP, NoK: 41)	prosta imitacija Način imitacije po kvaliteti odgovora kjer se pri imitiranju spremeni kvaliteta nekaterih intervalov. Zelo pogosta je sprememba kvinte v kvarto in obratno ali terce v sekundo in obratno. (JO, K: 119)
sporedni dubinac Nota, koja ja s obzirom na okolne note, tj. frazu u kojoj se nalazi najniža, no nije i najniža nota.	stranski nižek Del, oz. nota melodije, ki je v odnosu do drugih tonov zntraj fraze najnižja nota, ni pa hkrati najnižja v celi melodiji. (JO, K: 47)

<p>stari načini (lat. modus-pravilo, način)</p> <p>Ljestvični nizovi koji su služili kao melodijska osnova gregorijanskog korala , a koje su u mnogim pojedinostima slične starogrčkim ljestvicama. (TP, NoK: 2)</p> <p>vidi također: modusi</p>	<p>starocerkveni tonski načini</p> <p>Načini, ki so se razvili iz grških lestvic, ki pa so se nato spreminjale pod vplivom gregorijanskega korala in pod vplivom ljudske glasbe. V srednjem veku so starocerkveni tonovski načini oblikovali modalnost. Modusi so diatonične lestvice z modelnim središčem noto finalis in z noto repercusso. (PM, TG: 68)</p> <p>glej tudi: tonski načini</p>
<p>stretna imitacija</p> <p>Imitacija kod koje risposta počinje prije nego što je proposta završila.</p>	<p>stretna imitacija</p> <p>Imitacija po metrični razdanji odgovora, ko se odgovor začne še preden se je tema do konca izpela. (JO, K: 117)</p>
<p>stroga imitacija</p> <p>Imitacija koja donosi točan odgovor temi sa svi intervalma, tj. kad je vjerna transpozicija teme na dotični stupanj na kojem se tema imitira. (FL, K: 289)</p> <p>Tip imitacije kod koje je risposta nepromijenjen u odnosu na propostu. (TP, NoK: 41)</p>	<p>stroga imitacija</p> <p>Tip imitacije po kvaliteti odgovora, ko se pri odgovoru glede na temo ne spremeni kvaliteta in kvantiteta intervalov. (JO, K: 119)</p> <p>glej tudi: realna imitacija</p>
<p>subsemitonimum (vidi: vodica)</p>	<p>vodilni ton</p>
<p>tema</p> <p>Melodijski sadržaj koji će se ponavljati. (TP, NoK: 41)</p>	<p>tema</p> <p>Melodija, ki jo pri imitaciji imitiramo. (JO, K: 115)</p>
<p>tonalitetna imitacija</p> <p>Način imitiranja kod kojeg se tema mijenja samo u nekim intervalima.</p>	<p>tonalna imitacija</p> <p>Tip proste imitacije kjer se pri odgovoru tema le delno spremeni. Ponavadi gre tu za spremembo kvinte v kvarto in obratno ali sekunde v terco in obratno. (JO, K: 119)</p>

stari načini	tonski načini (glej: stari načini (hrv.) - starocerkveni tonski načini (slov.))
tonus finalis (vidi: finalis)	finalis
trozvuk Spoj temeljnog tona s njegovom velikom ili malom tercomičistomvintom. Dakle, prema harmonijskom shvaćanju dur- i mol- kvintakord. (FL, K: 68)	trizvočje Sozvočje, ki je triglasno, oz. vsebuje imensko tri različne note. To pa so dejansko akordi v ustrezni obliki in kvaliteti. (JO, K: 69)
ultima Zadnja nota klauzule i cantusa firmusa.	ultima Poslednja od zadnjih treh not, ki se pojavijo v klavzuli v cantusu firmusu. (JO, K: 23)
unisono	unisono (glej: unisono (hrv.)-istozvočje (slov.))
unisono Harmonijski interval prime.	istozvočje Enozvočje narejeno z intervalom prime. (JO, K: 17) glej tudi: unisono
vodica Donja prethodnica u kadenci svakog načina, koja alteracijom postaje uzlazna vodica. (TP, NoK: 5) vidi također: subsemitonimum	vodilni ton Vse diatonične in kromatično spremenjene note, ki so od note finalis oddaljene za malo sekundo. (JO, K: 12)
vrhunac Najviša nota koja se pojavi samo jednom. Može biti istaknut sinkopom ili tonom duljeg trajanja, najčešće je oko sredine. (TP, NoK: 17)	višek Najvišja nota v oblikovanem floridusu. To je višek melodije, ki se lahko pojavi le enkrat in stoji na določenem mestu (najpogosteje med drugo in zadnjo tretino celote). (JO, K: 47)
<i>termin nema odgovarajućeg ekvivalenta</i>	vzpon Eden izmed treh osnovnih oblikovnih elementov floridusa. Del, pri katerem

	melodija raste in seže do viška, oz. najvišje note melodije. (JO, K: 15)
disonantna sinkopa	zadržek (glej: disonantna sinkopa (hrv.)-disonančna sinkopa (slov.))
zaostajalični ton Ton koji ostaje ležati iz prethodnog akorda i nastupa na naglašenom dijelu dobe ili takta, a riješava se na lakoj dobi. (TP, NoH: 27)	zadržek Prenos poudarka s prve note takta na prejšnjo, zadnjo noto predhodnega takta. Če je prva nota takta sozvočno disonanca, gre za zadržek, noto, ki se naknadno razvezuje. (JO, K: 35)